

Христина Солнцева¹

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УКРАЇНІ

1. Вступ

Як органи публічної влади, керуючись у своїй діяльності Конституцією та Законами України, міжнародними стандартами професійної діяльності, правоохоронні органи покликані забезпечити громадянам сталу та ефективну можливість реалізації останніми своїх конституційних прав та свобод.

Водночас, виступаючи гарантом захисту вказаних прав, наскрізними є проблема захисту прав та законних інтересів самих суб'єктів, що здійснюють поліцейську діяльність. Виникає вкрай важливе питання, щодо того, яким чином та в який спосіб держава гарантує та забезпечує міри та заходи правового, соціального, фінансового, морально-психологічного характеру щодо захисту прав поліцейського та, найголовніше, питання їхньої правової ефективності з точки зору адміністративно-правової науки.

Наразі існує чимало нормативних актів, які стосуються досліджуваного питання, серед таких, зокрема, Наказ Міністерства Внутрішніх Справ № 260 «Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними

¹ Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, kvsolntseva@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-9404-8029>.

умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських» від 06.04.2016 року, Наказ Міністерства Внутрішніх справ № 317 «Про заохочення в Національній поліції України» від 25.04.2018 Постановою Кабінету Міністрів України № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції», від 11.11.2015 року, Постанова Кабінету Міністрів України № 290 «Про затвердження Положення про порядок виплати компенсаційних сум військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським, які стали особами з інвалідністю, членам сімей військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, поліцейських, які загинули під час виконання обов'язків військової служби, служби в органах внутрішніх справ, Національній поліції у складі національного контингенту чи національного персоналу, а також в інших окремих випадках» від 05.05.1994 року, Закон України «Про Дисциплінарний статут» й безпосередньо найголовніший нормативний акт у поліцейській сфері – Закон України «Про національну поліцію».

На жаль, більшість з вказаних актів вирізняються своєю декларативністю та посередньо регламентують захист прав поліцейського у сучасних умовах.

Метою роботи є визначення особливостей адміністративно-правового статусу та забезпечення соціально-економічних прав поліцейських органів в контексті інституту захисту прав поліцейського.

Стан дослідження. Вагомий внесок у дослідження питання захисту прав поліцейських, проблеми та перспективи розвитку їх реалізації, правові засади дисциплінарного провадження в органах національної поліції внесло чимало науковців серед яких Єпішко І.С., Крижановський А.С., Крижановська В.А., Прокопенко О.Ю., Уляченко Ю.О. та інші.

2. Виклад основного матеріалу

1. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу поліцейського

Комплексний підхід дослідження адміністративно-правового статусу поліцейського особисто автором в попередніх дослідженнях,

дозволяє сформувати певну картину функціонування правоохоронної системи країни у цілому.

Відтак, варто наголосити на чіткій тенденції правової охорони громадян, що ототожнюється із охороною прав поліцейського й визначається, на нашу думку, як забезпечення непорушності здійснення прав і свобод людини і громадянина, попередження та запобігання порушенню цих прав, їх відновлення та усунення перешкод у їх здійсненні.

Хоча сфера нормативного регулювання поліцейської діяльності регламентована здебільшого спеціальним законодавством, доцільно зауважити, що там, де останні не застосовуються, на поліцейські органи поширюються загальні законодавчі норми, у тому числі й міжнародні.

Досліджуючи питання правової охорони в контексті міжнародних договорів, що є поряд із Конституцією і Законами України джерелом українського законодавства, доречно звернутись насамперед до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (надалі – Конвенція). Приписи Преамбули Конвенції закріплюють важливу засаду, детермінуючи основоположні свободи, як такі, що становлять підвалини справедливості та миру в усьому світі і які найкращим чином забезпечуються, з одного боку, завдяки дієвій політичній демократії, а з іншого боку, завдяки спільному розумінню і додержанню прав людини, від яких вони залежать².

Водночас, немає сумнівів, що положення вказаного міжнародного документа, поширюються й, безпосередньо, на осіб, що проходять службу в національній поліції. Проте, питання захисту прав поліцейського та пересічного громадянина принципово різняться, насамперед тому, що вказані суб'єкти перебувають у відносинах «непрямого підпорядкування», що передбачає наділення поліцейського певним обсягом владних повноважень по відношенню до населення.

При системному дослідженні вказаного питання, нам імпонує думка Єпішко І.С., що наголошує на так званому захисті поліцейського де юре, коли де факто останній лишається поза межами

² Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod (1950) [European Convention on Human Rights]. Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny. no. 13/32. p. 270 (in Ukrainian).

реального правового захисту, що у свою чергу, негативно впливає на працівника поліції. Більш того, автором підіймається важливе питання посягання на честь і гідність поліцейського, а саме проблематика їх охорони, що охоплюється виключно нормами цивільного законодавства³.

Підтримуючи думку науковця, справедливо підкреслити той факт, що оновлена нормативна база діяльності правоохоронних органів хоча і привнесла багато позитивних змін, проте поза увагою законодавця лишилось чимало прогалин, не виключенням є й сфера адміністративно-правового захисту прав поліцейського під яким, на наш погляд, варто розуміти повне й абсолютне забезпечення державою належних умов задля здійснення службовими особами органів Національної поліції своїх прав та обов'язків, у тому числі гарантій, встановлених приписами чинного законодавства України, закріплення за такими особами ряду владних повноважень організаційного та зовнішнього характеру, надання можливості застосовувати заходи примусу з метою забезпечення належного громадського порядку, безпеки та самозахисту під час здійснення своєї професійної діяльності, встановлення гідного соціального захисту, зокрема, особливого пенсійного та майнового забезпечення.

У свою чергу, сфера адміністративно-правового захисту прав працівників органів поліції характеризується певними аспектами, що визначаються у доктрині та на рівні чинного законодавства України крізь певні сегменти. Автор, проаналізувавши існуючі наукові доробки та приписи закону, вважає за необхідне закріпити власну позицію в розумінні цього питання.

Варто врахувати той факт, що повноваження поліцейських є юрисдикційними, вони врегульовані правом та направлені на здійснення правової охорони відносин, що складаються у суспільстві. У зв'язку із цим, варто зазначити, що тими засобами, що встановлені у статті 104 Закону України «Про національну поліцію», гарантії здійснення повноважень поліцейськими обмежуватись не можуть хоча б з огляду на вагомість останніх.

³ Yepishko I.S. (2018) *Pravovyy zakhyst polityseys'koho* [Legal protection of a police officer]. Development of science and technology: problems and prospects. p. 210 (in Ukrainian).

Виходячи із викладеного, справедливо наголосити, що професійну діяльність поліцейського варто забезпечувати рядом суб'єктивних та об'єктивних гарантій, окрім тих, що зазначені у приписах законодавства. Так, гарантіями захисту уповноважених осіб органів Національної поліції є засоби, що спрямовані на забезпечення діяльності поліцейських як службових структурних одиниць органів Національної поліції.

II. Елементи адміністративно-правового статусу поліцейського

Захист прав поліцейського включає в себе наступні елементи:

1. Нормативно-правовий елемент;
2. Організаційний елемент;
3. Матеріально-технічний елемент;
4. Соціально-економічний елемент.

Нормативно-правовим елементом виступає схема юридичного механізму, що полягає у сприянні професійних навичок поліцейських, що необхідні для відправлення належного захисту прав людини і громадянина. Втіленням зазначеного елемента є чітке встановлення правового статусу поліцейського представником держави. У рамках цього аспекту посадова особа органу Національної поліції має право в повній мірі здійснювати відкритий контроль за належним виконанням приписів закону. Також, в обґрунтування цього елемента лягає посиленна відповідальність, наприклад за непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського.

Організаційними гарантіями діяльності поліцейських забезпечуються створення умов, за яких відбувається реалізація принципів обмеження та збалансованості, що полягають в обмеженні потоку та джерел оперативного надходження інформації, що в свою чергу має вплив на прийняті поліцейським рішення, та у встановленні збалансованої субординації. Такий аспект лягає в основу неможливості прийняття упереджених рішень та забезпечує оперативне реагування у критичних ситуаціях.

Матеріально-технічний елемент гарантій полягає у створенні належних умов для чіткого та повного виконання поліцейським своїх обов'язків. До таких відноситься забезпечення авто та належною

кількістю пального, спеціальним одягом, оргтехнічними засобами та озброєнням.

Соціально-економічним виступає аспект забезпечення, створення та підтримання внутрішнього мотиваційного простору органів Національної поліції, зокрема грошове та пенсійне забезпечення.

Згідно з приписами ч.10 ст.62 Закону України «Про національну Поліцію» поліцейський забезпечується належними умовами для виконання покладених на нього службових обов'язків, отримує в органах поліції в установленому порядку інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, та матеріали, необхідні для належного виконання покладених на нього обов'язків, користується повноваженнями, передбаченими цим Законом, незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу, своєчасно і в повному обсязі отримує грошове забезпечення та інші компенсаційні виплати відповідно до закону та інших нормативно-правових актів України, у повному обсязі користується гарантіями соціального та правового захисту, передбаченими цим Законом та іншими актами законодавства, захищає свої права, свободи та законні інтереси всіма способами, що передбачені законом, під час виконання поліцейських повноважень користується безоплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також попутним транспортом. Поліцейські, які виконують повноваження поліції на транспортних засобах, крім того, мають право на безоплатний проїзд у поїздах, на річкових і морських суднах. Під час службових відряджень поліцейські мають право на позачергове придбання квитків на всі види транспорту і розміщення в готелях при пред'явленні службового посвідчення та посвідчення про відрядження, може бути переміщений по службі залежно від результатів виконання покладених на нього обов'язків та своїх професійних, особистих якостей⁴.

Вказані положення відображають саме нормативний аспект захисту поліцейських прав, у свою чергу ніяким чином не гарантують

⁴ Law of Ukraine (2015) Pro Natsional'nu politsiyu [About the National Police]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. No. 40–41. p. 379 (in Ukrainian).

їхнє інституційне забезпечення, у тому числі і порядок реалізації.

Більш того, норми, що регламентують забезпечення і гарантії прав поліцейського прямо суперечать як нормам в межах цього ж Закону так і нормам Конституції та міжнародних договорів. Так, наприклад, ч.11 ст.62 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено, що в органах та установах поліції для захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів поліцейських відповідно до вимог законодавства можуть утворюватися професійні спілки. Обмеження прав професійних спілок поліцейських порівняно з іншими професійними спілками не допускається. Водночас, відповідно до ч.2 ст.104 Закону України «Про Національну поліцію» Професійні спілки поліції здійснюють свої повноваження із урахуванням обмежень, що накладаються на працівників поліції цим Законом. Професійним спілкам працівників поліції та їх членам заборонено організовувати страйки або брати в них участь⁵. З цього приводу слушно висловився Самбор М.А., який зауважив, що право на страйк має бути невід'ємним правом профспілок працівників поліції⁶. Така позиція обґрунтовується, насамперед тим, що інститут профспілок покликаний здійснювати захист прав співробітників того чи іншого органу, установи, підприємства організації, у свою чергу, позбавлення профспілок поліції на участь у страйках та демонстраціях є серйозним порушенням права на захист соціально-економічних прав та інтересів працівників поліції.

III. Міжнародно-правовий досвід функціонування поліцейських інститутів

При вивченні питання функціонування поліцейських інститутів, вкрай доцільним є урахування зарубіжного досвіду з цього питання. Наприклад, Уляченко В.О., справедливо наголошує на необхідності розвитку поліцейського законодавства на основі врахування досвіду

⁵ Law of Ukraine (2015) Pro Natsional'nu politsiyu [About the National Police]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. No. 40–41. p. 379 (in Ukrainian).

⁶ Sambor M.A. (2016) Pravo na strayk profspilok politsiyi [The right to strike by police unions]. *Current issues of legal science and practice*. No.1(2). p. 29–34 (in Ukrainian).

провідних країн світу в тих напрямках, де недостатнє власне правове та науково-методичне забезпечення⁷.

Так, схожу позицію щодо участі поліцейських профспілкових організацій у страйках висловлено у роботі Прокопенко О.Ю., констатуючи факт заборони поліцейським профспілкам брати участь у страйках, навіть з метою поліпшення умов своєї праці, науковець приводить доречний приклад відстоювання поліцейських прав профспілкою поліції у Словенії, яка у 2014 році звернулася до суду із позовом до Уряду, який не виконав обіцянок після страйку у 2010 році щодо додаткових виплат⁸. Запроваджений механізм, є взірцевим прикладом розумного поєднання нормативних та інституційних гарантій захисту прав поліцейського. Вбачаємо, що поліцейські профспілки є первинним суб'єктом у питанні захисту прав та свобод як кожного окремого поліцейського так і поліції як органу державної влади у цілому.

На підтвердження вищевказаного доцільно звернутися до позиції, що висловлюється Європейським судом з прав людини. Так, у Рішенні Карачай проти Туреччини судом було констатовано порушення ст.11 Конвенції, яка передбачає право на свободу зібрань та об'єднань. Свою позицію Суд обґрунтував тим, що працівники державної служби правомірно можуть відстоювати свої права та інтереси шляхом участі у страйках та демонстраціях, таке право гарантується ним як національним так і ратифікованим міжнародним законодавством, при цьому, визнав необґрунтованим втручання держави у проведену працівниками державних органів акцію протесту та вказав на те, що застосовані опісля проведення страйку дисциплінарні стягнення до вказаних працівників, є нічим іншим

⁷ Ulyachenko Yu.O. (2020) Yevrostrategichnyy kontsept rozvytku suchasnoho politseys'koho prava v Ukraini [Eurostrategic concept of development of modern police law in Ukraine]. p. 208–211. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17851> (in Ukrainian).

⁸ Prokopenko O. Yu. (2015) Zarubizhnyy dosvid orhanizatsiyi ta diyal'nosti rehional'nykh pidrozdiliv politsiyi yak sub'yekta zabezpechennya pravoporyadku ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukraini [Foreign experience in the organization and activities of regional police units as a subject of law enforcement and the possibility of its use in Ukraine]. Bulletin of the Chernivtsi Faculty of the National University "Odessa Law Academy". No. 4. p. 154–166 (in Ukrainian).

як покаранням за правомірну поведінку, що є грубим порушенням норм Конвенції⁹.

IV. Заходи дисциплінарної відповідальності поліцейського

Продовжуючи говорити про недосконалість інституту захисту прав поліцейського, доцільно вказати, що передбачені чинним законодавством заходи дисциплінарної відповідальності поліцейського є вкрай суперечливими. Згідно з правовою позицією, викладеною Коваленко К.В., недосконалість вказаного інституту, перш за все, пов'язана із відсутністю у законодавстві переліку обставин, що виключають можливість застосування дисциплінарних стягнень до поліцейського, зокрема, таких як відсутність події чи складу дисциплінарного проступку, закінчення строку від дня вчинення дисциплінарного проступку, що не враховує строк службового розслідування, вчинення особою дій у стані крайньої необхідності або необхідної оборони, виконання законного наказу¹⁰.

У свою чергу, Крижановська В.А. та Крижановський А.С. акцентують увагу на необхідності проведення подальших досліджень у площині правозастосування нормативних актів при здійсненні дисциплінарного провадження, що сприятиме впорядкуванню юридичних дій і адміністративних процедур, мінімізації помилок, уникненню необхідності співвідношення правових норм, що містяться у різних правових джерелах¹¹.

Погоджуючись з думками висловленими науковцями, автор вважає за доцільне підкреслити, що про вказані недоліки неодноразово наголошувалось у науковій спільноті ще на стадії розроблення та винесення законопроекту про Дисциплінарний статут Національної

⁹ Rishennya ESPL Karachay S. proty Turtsiyi (2007) [ECHR Decision Karaçay v. Turquie]. No. 6615/03, § 32. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus/?i=001-79902> (in Ukrainian).

¹⁰ Kovalenko K.V. (2016) Shchodo pravovoho rehulyuvannya dystsyplinarnoyi vidpovidal'nosti politseys'kykh v Ukrayini [Regarding the legal regulation of disciplinary liability of police officers in Ukraine]. Law Forum. No. 4. p. 146–149 (in Ukrainian).

¹¹ Kryzhanovs'ka V.A., Kryzhanovs'kyi A.S. (2016) Pravovi zasady dystsyplinarnoho provadzhennya v orhanakh Natsional'noyi politysi Ukrayiny [Legal bases of disciplinary proceedings in the bodies of the National Police of Ukraine]. Bulletin of the National University of Lviv Polytechnic. Legal sciences. No. 845. p. 99–106 (in Ukrainian).

поліції України на розгляд Верховній Раді України, проте вказане лишилось поза увагою законодавця¹². Наслідком неврахування законодавцем цих та інших зауважень, стало існування недосконалого та суперечливого механізму притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності.

Так, за статистичними даними, що відображені у звіті Міністра Внутрішніх справ Авакова А. Б. За 2019–2020 роки за матеріалами Департаменту внутрішньої безпеки:

- розпочато 1037 кримінальних проваджень відносно поліцейських, у яких повідомлено 482 підозри. Це майже 2 кримінальні провадження та 1 підозра на день;
- складено 1206 адміністративних протоколів відносно поліцейських за порушення антикорупційного законодавства – 2,5 протоколи щоденно;
- проведено 4622 цільові перевірки, за результатами яких **2724 особи притягнуто до дисциплінарної відповідальності. На жаль, щоденно п'ять-шість поліцейських отримують покарання;**
- звільнено 178 осіб – кожного тижня звільняється по негативним мотивам 2–3 працівники поліції¹³.

Як правило, накладене на поліцейського дисциплінарне стягнення не є співмірним та пропорційним вчиненому проступку, чи взагалі виступає засобом тиску на поліцейського з боку осіб вищого начальницького складу чи інших органів, що ініціюють питання накладення дисциплінарного стягнення через осіб, які уповноважені його реалізовувати.

Для прикладу, Рішенням Сумського окружного адміністративного суду по справі №480/1338/19 від 12.07.2019 року, залишеним без змін Постановою Другого апеляційного адміністративного

¹² Proekt Zakonu Pro Dystsyplinarnyy statut Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny (2016) [Draft Law on the Disciplinary Statute of the National Police of Ukraine] No. 3857. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58005 (in Ukrainian).

¹³ Zvit ministra vnutrishnikh sprav Arsena Avakova za 2019–2020 rikna zasidanni Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Report of the Minister of Internal Affairs Arsen Avakov for 2019–2020 at the sitting of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/31439_Zvit_ministra_vnutrishnih_sprav_Arsena_Avakova_na_zasidanni_Verhovnoi_Radi_Ukraini.htm (in Ukrainian).

суду від 03.12.2019 року, суд задовольнив позовні вимоги Позивача, визнав протиправним та скасував наказ ГУ Національної поліції в Сумській області № 512 від 15.03.2019 «Про застосування дисциплінарних стягнень до окремих поліцейських Сумського РВП» в частині застосування до полковника поліції, начальника Сумського районного відділу поліції ГУНП в Сумській області, дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення зі служби в поліції¹⁴. У даній справі підставою для прийняття рішення про накладення стягнення у виді звільнення стала нібито обґрунтована підозра поліцейського у вчиненні кримінального правопорушення. Проте, суд дійшов до висновку, що вказані обставини не підтверджуються жодними належними та допустимими доказами, поліцейському не було надано можливості ознайомитись із матеріалами службового розслідування та надати особисті пояснення, не забезпечено можливості реалізації поліцейським своїх прав під час службового розслідування, зокрема права на правничу допомогу та інші порушення Закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», які суд визначив суттєвими¹⁵.

Вказане ще раз підтверджує маніпулювання посадовими особами уповноваженими накладати дисциплінарні стягнення нормами чинного законодавства та безпідставне притягнення поліцейських до відповідальності, недосконалий механізм їхнього захисту. Хоча, згідно з Конституцією України кожному гарантується право на судовий захист, державою повинні бути передбачені й інші ефективні механізми захисту прав поліцейського, у тому числі і позасудові.

У Рішенні Конституційного Суду України по справі №15-рп/2002 від 09.07.2002 року викладено позицію, згідно із якою виходячи з необхідності підвищення рівня правового захисту держава може стимулювати вирішення правових спорів у межах досудових процедур. Право на судовий захист не позбавляє суб'єктів правовідносин

¹⁴ Sambor M.A. (2016) Pravo na strayk profspilok politsiyi [The right to strike by police unions]. Current issues of legal science and practice. No.1(2). p. 29–34 (in Ukrainian).

¹⁵ Rishennya Sums'koho okruzhnoho administratyvnoho sudu po spravi No. 480/1338/19 vid 12.07.2019 roku [Decision of the Sumy District Administrative Court as of 12.07.2019 in case No. 480 / 1338/19]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83463937> (in Ukrainian).

можливості досудового врегулювання спорів. Досудове врегулювання спору може мати місце та кож за волевиявленням кожного з учасників праводносин і за відсутності у договорі застереження щодо такого врегулювання спору. Наразі ж, нормами чинного законодавства будь-якого ефективного способу захисту прав поліцейського окрім судового не передбачено¹⁶.

Повністю підтримуємо думку Гвоздецького В., який зосереджує увагу на такій важливій проблемі Українського поліцейського законодавства як недостатній ступінь законодавчого та нормативного забезпечення поліцейської діяльності, оскільки більша частина нормативних актів, не однозначно врегульовують діяльність поліції чи взагалі не визначають чітких механізмів реалізації поліцейської компетенції¹⁷. В даному аспекті, науковцем опосередковано вказується на гостре питання кодифікації поліцейського законодавства. Зазначимо, що вказаний прийом не тільки в змозі усунути недоліки юридичної техніки (колізії та прогалини) існуючі на сьогоднішній день, але й дозволить привести Українське законодавства до вимог, що ставляться Європейськими країнами до інституту захисту прав поліцейського. Проте, вказане питання лишається підґрунтям та темою для інших поглиблених наукових досліджень з питань адміністративно-правового захисту прав поліцейського.

3. Висновки

Таким чином, враховуючи вищевикладене, справедливо дійти до наступних висновків:

- Забезпечення прав поліцейського в контексті захисту прав людини лишається питанням, що потребує розробки чіткого механізму реалізації, що знаходиться у виключній компетенції законодавця. Завдання з такого забезпечення повинно покла-

¹⁶ Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny po spravi #15-rp/2002 vid 09.07.2002 roku. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in case No. 15-rp / 2002]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02#Text> (in Ukrainian).

¹⁷ Hvozdet'sky V. (2010) Stanovlennya politseyistyky yak nauky pro politseys'ke pravo [Formation of policing as a science of police law] Bulletin of the Academy of Management of the Ministry of Internal Affairs. No. 4 (16). p. 7–9 (in Ukrainian).

датись безпосередньо на Міністерство Внутрішніх Справ та профспілкові поліцейські організації, для чого останнім необхідне належне нормативне підґрунтя, що наразі лишається недосконалим.

- Наявні заходи забезпечення інституту адміністративно-правового захисту поліцейських прав містять чимало прогалин та колізій як-то суперечливість у межах діяльності поліцейських профспілок, регламентація інституту поліцейських заохочень різнорівневими нормативними актами, відсутність у чинному законодавстві чітко окресленої компетенції органів, що уповноважені здійснювати (сприяти) захисту прав поліцейського тощо, вказане потребує першочергового вирішення. У механізмі адміністративно-правового захисту поліцейських прав, що існує на сьогоднішній день, відсутні належні інституційні гарантії їх реалізації. Чинне законодавство, що регулює вказане питання є суперечливим та неоднозначним.
- Згідно з приписами Закону України «Про Національну поліцію» Первинний суб'єкт захисту поліцейських прав – поліцейські профспілкові організації, мають формальні повноваження та не можуть належним чином здійснювати діяльність спрямовану на правовий та соціальний захист поліцейських.
- Межі, нормативно закріплені порядок та процедура накладення на поліцейських дисциплінарних стягнень порушує та ущемляє права останніх, крім того, у вказаному вигляді не відповідають Європейським стандартам захисту прав працівника поліції.

Література

- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи: Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950. Офіційний вісник України. № 13/32. Ст. 270.
- Єпішко І.С. Правовий захист поліцейського. Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи: збірка наукових праць з нагоди відзначення Дня науки-2018 в Україні, м. Київ, 25 трав. 2018 р. Київ. 2018. 210 с.

- Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.
- Самбор М.А. Право на страйк профспілок поліції. Актуальні проблеми юридичної науки та практики. 2016. № 1(2). С. 29–34.
- Уляченко Ю.О. Євростратегічний концепт розвитку сучасного поліцейського права в Україні. Матеріали Х-их наукових читань, присвячених пам'яті академіка Копейчикова В.В.С. 208–211. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17851>.
- Прокопенко О. Ю. Зарубіжний досвід організації та діяльності регіональних підрозділів поліції як суб'єкта забезпечення правопорядку та можливості його використання в Україні. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2015. № 4. С. 154–166.
- Рішення ЄСПЛ Карачай С. проти Турції. 2007. № 6615/03, § 32. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-79902>.
- Коваленко К.В. Щодо правового регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських в Україні. Форум права. 2016. № 4. С. 146–149.
- Крижановська В.А., Крижановський А.С. Правові засади дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України. Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки. 2016. №845. С. 99–106.
- Проект Закону Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: від 01.02.2016 р., № 3857. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58005.
- Звіт міністра внутрішніх справ Арсена Авакова за 2019–2020 рік на засіданні Верховної Ради України. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/31439_Zvit_ministra_vnutrishnih_sprav_Arsena_Avakova_na_zasidanni_Verhovnoi_Radi_Ukraini.htm.
- Рішення Сумського окружного адміністративного суду по справі №480/1338/19 від 12.07.2019 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83463937>.
- Рішення Конституційного Суду України по справі № 15-рп/2002 від 09.07.2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02#Text>.
- Гвоздецький В. Становлення поліцейстики як науки про поліцейське

право. Вісник Академії управління МВС. 2010. № 4 (16). С. 7–9.

References

- Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod (1950) [European Convention on Human Rights]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*. no. 13/32. p. 270 (in Ukrainian).
- Yepishko I.S. (2018) Pravovyy zakhyst politseys'koho [Legal protection of a police officer]. *Development of science and technology: problems and prospects*. p. 210 (in Ukrainian).
- Law of Ukraine (2015) Pro Natsional'nu politsiyu [About the National Police]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. No. 40–41. p. 379 (in Ukrainian).
- Sambor M.A. (2016) Pravo na strayk profspilok politsiyi [The right to strike by police unions]. *Current issues of legal science and practice*. No.1(2). p. 29–34 (in Ukrainian).
- Ulyachenko Yu.O. (2020) Yevrostratehichnyy kontsept rozvytku suchasnoho politseys'koho prava v Ukrayini [Eurostrategic concept of development of modern police law in Ukraine]. p. 208–211. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/17851> (in Ukrainian).
- Prokopenko O. Yu. (2015) Zarubizhnyy dosvid orhanizatsiyi ta diyal'nosti rehional'nykh pidrozdiliv politsiyi yak sub'yekta zabezpechennya pravoporyadku ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukrayini [Foreign experience in the organization and activities of regional police units as a subject of law enforcement and the possibility of its use in Ukraine]. *Bulletin of the Chernivtsi Faculty of the National University «Odessa Law Academy»*. No. 4. p. 154–166 (in Ukrainian).
- Rishennya YESPL Karachay S. proty Turtsiyi (2007) [ECHR Decision Karaçay v. Turquie]. No. 6615/03, § 32. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-79902> (in Ukrainian).
- Kovalenko K.V. (2016) Shchodo pravovoho rehulyuvannya dystsyplynarnoyi vidpovidal'nosti politseys'kykh v Ukrayini [Regarding the legal regulation of disciplinary liability of police officers in Ukraine]. *Law Forum*. No. 4. p. 146–149 (in Ukrainian).
- Kryzhanovs'ka V.A., Kryzhanovs'kyy A.S. (2016) Pravovi zasady

- dystsyplinarnoho provadzhennya v orhanakh Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [Legal bases of disciplinary proceedings in the bodies of the National Police of Ukraine]. *Bulletin of the National University of Lviv Polytechnic. Legal sciences*. No. 845. p. 99–106 (in Ukrainian).
- Proekt Zakonu Pro Dystsyplinarnyy statut Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny (2016) [Draft Law on the Disciplinary Statute of the National Police of Ukraine] No. 3857. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58005 (in Ukrainian).
- Zvit ministra vnutrishnikh sprav Arsena Avakova za 2019–2020 rikna zasidanni Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Report of the Minister of Internal Affairs Arsen Avakov for 2019–2020 at the sitting of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/31439_Zvit_ministra_vnutrishnih_sprav_Arsena_Avakova_na_zasidanni_Verhovnoi_Radi_Ukraini.htm (in Ukrainian).
- Rishennya Sums'koho okruzhnogo administratyvnoho sudu po spravi No. 480/1338/19vid 12.07.2019 roku [Decision of the Sumy District Administrative Court as of 12.07.2019 in case No. 480/1338/19]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83463937> (in Ukrainian).
- Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny po spravi #15-rp/2002 vid 09.07.2002 roku. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in case No. 15-rp / 2002]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02#Text> (in Ukrainian).
- Hvozdet'sky V. (2010) Stanovlennya polityseyistyky yak nauky pro polityseys'ke pravo [Formation of policing as a science of police law] *Bulletin of the Academy of Management of the Ministry of Internal Affairs*. No. 4 (16). p. 7–9 (in Ukrainian).

Анотація

У статті розглянуто окремі аспекти соціально-правового захисту прав поліцейського в Україні, висвітлено проблему адміністративно-правового забезпечення соціально-економічних прав співробітників поліції та механізми їх реалізації. Приділено увагу питанню накладення на поліцейський склад дисциплінарних стягнень в контексті інституту захисту прав поліцейського.

Проаналізовано важливий фактор належного функціонування поліцейської системи, який полягає в налагодженій взаємодії поліцейських органів із суспільством, що передбачає собою таку структуру відносин, де державні структури та населення активно співпрацюють для вирішення проблем, що мають суспільне значення. Визначено, що в основу поліцейської системи будь-якої країни покладено низку основних завдань, що і визначають напрям діяльності правоохоронних органів країни у цілому. Серед таких завдань забезпечення правопорядку, захист основоположних прав і свобод людини, запобігання заворушенням, розслідування кримінальних правопорушень, унеможливлення виникнення небезпечних та резонансних подій, що можуть загрожувати спокою суспільства.

Ключові слова: поліцейський орган, адміністративно-правовий статус, соціально-економічні права, поліцейські профспілки, дисциплінарне стягнення

Khrystyna Solntseva – Ph.D. in Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Administrative Law and Administrative Activity, Yaroslav Mudryi National Law University, kvsolntseva@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-9404-8029>

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF POLICE OFFICER'S RIGHTS IN UKRAINE

Summary

The article deals with some aspects of social and legal protection of police officer's rights in Ukraine and the problem of administrative and legal support of socio-economic rights of police officers and mechanisms for their implementation. Attention is paid to the issue of imposing disciplinary sanctions on the police in the context of the institute of protection of police rights.

An important factor of proper functioning of the police system is the well-established interaction of police bodies with society, which provides a structure of relations where government agencies and the population actively cooperate to solve problems of public importance. It is determined that the police system of any country is based on several basic tasks, which determine the direction of law enforcement agencies of the country as a whole. Such tasks include

ensuring law and order, protecting fundamental human rights and freedoms, preventing riots, investigating criminal offenses, and preventing the occurrence of dangerous and resonant events that may threaten the peace of society.

Keywords: police body, administrative and legal status, social and economic rights, police unions, disciplinary action